

Route 1

Cultuurhistorie van laag naar hoog in Oosterbeek

Stroomgebied zuid Veluwe





Cultuurhistorie van laag naar hoog in Oosterbeek



Start Station Oosterbeek

Dit is tevens fietsknooppunt 44. Neem de Stationsweg het dorp in richting Utrechtseweg en knooppunt 38. Bij de kruising met de Utrechtseweg (stoplichten, op knooppunt 38) ga je rechtdoor naar de Pieterberseweg. Hier bevindt zich restaurant Schoonoord, waar je een versnapering kunt halen. Let op, de Pietersbergseweg volg je maar een heel klein stukje.

Ná de parkeerplaats en het lage flatgebouw ligt rechts een fietspad verborgen. Dit is schuin tegenover de dierenkliniek.

Neem dit fietspad (Pouwel Vospad) en volg het helemaal. Je steekt de J.J.Talsmalaan over en golft door Park Hartenstein achter het Airbornemuseum.

Steek Kneppelhoutweg en Hoofdlaan over. Nu slingert het fietspad door Landgoed Oorsprong over de Hemelse Berg.

Het landschap van **Landgoed De Oorsprong** is spectaculair door de on-Nederlandse hoogteverschillen van de Arnhemse stuwwal. Karakteristiek zijn de ecologisch waardevolle sprengbeken en waterpartijen die door het heuvelachtige gebied stromen.

De naam **Hemelse Berg** op het landgoed komt waarschijnlijk voort uit de schoonheid en de goddelijke, bijna hemelse, rust van het landgoed. Het was een geliefde plek voor kunstenaars, maar werd ook een zwaar strijdtoneel (de "Hel") tijdens de Slag om Arnhem in 1944, waarbij het landhuis werd verwoest en de omgeving een natuurlijke schuilplaats was. Ook de diep ingegraven sprengkop (waar het grondwater naar boven borrelt) op de Hemelse Berg heet 'de Hel'.

De naam van Landgoed De Oorsprong is afgeleid van de **Oorsprongbeek**, een van de sprengbeken die door het gebied stroomt. De beek ontspringt hoog op de stuwwal en stroomt door een bebost, parkachtig gebied met een verval van 25 meter naar de Nederrijn.

Deze beek dankt haar naam aan het feit dat het gebied van oorsprong een natuurlijk bronsysteem was, waar het grondwater van de Veluwe op natuurlijke wijze aan de oppervlakte kwam (kwelzones). Later, tussen de 17e en 19e eeuw, zijn deze natuurlijke bronnen door mensenhanden vergraven en geleid om watermolens aan te drijven, onder andere voor een suikerfabriek die er ooit stond. De naam herinnert aan deze oorspronkelijke, waterrijke kenmerken van het landschap.

Als je uiteindelijk over een bruggetje komt, loont het om even af te stappen. Aan je rechterkant ligt de bron van de Oorsprongbeek, die links van je naar beneden kabbelt. Als je wilt kun je om de bron heen klimmen en vanaf boven in het water staren, wellicht mijmerend over onze eigen oorsprong.

Vervolg het fietspad nog een stukje naar de Van Borsseleweg (op knooppunt 81) en ga daar links af om de boerderij heen die links van je ligt. Na de boerderij ligt aan je linkerhand de ingang van Tuin de Lage Oorsprong.

Tuin de Lage Oorsprong is een initiatief van de bewoners van het naastgelegen huis. Zij stuitten struinend in de wildernis achter hun nieuwe woning op een vervallen muur. Na wat archiefwerk bleek dat ze pal naast een overwoekerde historische tuin waren komen wonen. Dit sprak zo tot de verbeelding dat ze besloten deze op te knappen en toegankelijk te maken voor publiek. Velen komen er graag voor een koffie, een concert op zondag of om bessen en bloemen te plukken. Tuin De Lage Oorsprong is beperkt open van half april tot eind september. Met wat geluk ben je er op het juiste moment om te genieten van het terras of een romantisch wandelingetje.

Fiets verder via de Van Borsseleweg naar beneden langs de velden en de benedenvijver van de Oorsprongbeek. Op de kruising (bij knooppunt 80) ga je linksaf de Benedendorpsweg op. Even verderop kom je links langs de vijver van de Gielenbeek. Je ziet deze tussen de bomen door schemeren.

Blijf de Benedendorpsweg volgen tot de Oude Kerk rechts. Een rondje om deze kerk uit de 10e eeuw belooft je met een enorm prachtig uitzicht over de uiterwaarden van de Rijn.

De Oude Kerk is gebouwd op een (heidense) heilige plaats. Het is waarschijnlijk dat deze aan de **godin Ostara** was gewijd, de Keltische godin van de lente en naamgever van Oosterbeek. De tijd om haar te eren was op de grens van de donkere en de lichte helft van het jaar: rond 21 maart en het begin van de lente. Vuur en water speelden een rol in haar eredienst, die bedoeld was om verzekerd te zijn van een vruchtbare oogst. De christenen namen de symboliek van nieuw leven over, waardoor het Paasfeest samenvalt met dit oudere lentefeest. Niet voor niets zijn de Engelse en Duitse woorden voor Pasen: Easter en Ostern. Eieren werden in de oudheid als offer in de akkers begraven voor een goede oogst, een traditie die later werd overgenomen in het verstoppen van paaseieren. Ostara werd wel verbeeld met gouden haren en blauwe ogen: symbolen voor volle graanoogst en de bloemen van het vlas. Dit waren belangrijke gewassen voor voeding, olie en vezels (bijvoorbeeld voor kleding).

Loop je naast de kerk het Kerkepad op richting het roze huis, dan ligt daar **Henk's Pluktuin**. Hoewel deze tuinderij alleen toegankelijk is voor leden, is deze ook over het hek heen te bewonderen. Bovendien is er een klein winkelkastje met producten uit de tuin. Leuk weetje: elk jaar wordt hier een Paasvuur ontstoken, en is de tuin open voor iedereen. Een feestelijk moment voor veel dorpsbewoners en hun kinderen. Wordt hier dan toch Ostara nog vereerd?

Fiets door over de Benedendorpsweg (naast de kerk kruis je nog de Zuiderbeek). Waar de weg een bocht naar links maakt houd je rechts aan en volg je het rode snelfietspad (knooppunt 39). Tegenover de 2e straat naar links ligt in de uiterwaarden aan de rechterkant een akker van GraanGeluk.

Cultuurhistorie van laag naar hoog in Oosterbeek



Graangeluk brengt oergranen terug in het Stroomgebied Zuid-Veluwe. Ooit van Veluws Kruiprogge gehoord? Sinds 2017 verbouwt Marcel van Silfhout deze en andere historische streekgranen zoals emmer, spelt en boekweit samen met met inheemse akkeronkruiden gezaaid en geoogst in ons gebied. Goed voor de biodiversiteit, prettig voor de bodem en heerlijk voor de mens. Want hier wordt in Arnhem en Wageningen prachtig brood en (prijswinnend) bier van gemaakt.

Op de volgende straat ga je linksaf de Rosandeweg op. Bij de kruising met de grote witte cirkel in het midden fiets je schuin rechtdoor de Julianaweg op.

Bij de 2e kruising rechtsaf Jkh. Niedermeijer van Rosenthalweg volgen tot de T-splitsing met de Utrechtseweg. Hier ga je linksaf en bijna meteen rechts ligt Voedselboswinkel Klein Stettyn, hoog tegen de helling aan op nr. 45

Voedselboswinkel Klein Stettyn is de eerste voedselboswinkel van Nederland. Afhankelijk van het seizoen vind je in de winkel de lekkerste verse voedselbosvruchten, noten, houdbare producten, zoals gepekeld groene walnoten, paardenbloemkappertjes en wilde ketchup gemaakt door eigenaresse Manon Botha. Ook dat is de Smakelijke Veluwe! Een mooie collectie boeken en voedselbos-plantgoed nodigt uit tot neuzen. Deze inspirerende winkel is elke vrijdag open tussen 9:00 en 17:00 uur en elke 2e zaterdag van de maand van 9:00 tot 14:00 uur.

Volg de Utrechtseweg naar boven en maak bij de stoplichten een scherpe U-bocht naar rechts. Je rijdt nu op de Schelmseweg in de richting van het spoor en knooppunt 26.

Ga de spoorbrug over en neem daarna het 2e pad linksaf het bos in. Dit is de Loopbergenseweg.

Vlak voordat rechts het bos overgaat in veld loopt er een pad langs de zoom van het bos, met aan het begin een slagboom waar je langs kunt. Dit pad voert naar boven. LET OP! Dit is een vrij steil puinpad. Je hebt hier 2 route-opties:

Optie 1: Als je fiets niet geschikt is voor steile puinpaden kun je dit pad beter niet nemen en omfietsen. Ga door over de Loopbergenseweg richting de Airborne-begraafplaats aan de van Limburg Stirumweg. Hier volg je rechtsaf de Van Limburg Stirumweg naar boven. Je gaat om de Algemene Begraafplaats heen met de bocht mee naar rechts (het oorlogsmonument ligt links in de bocht) tot je aan je rechterkant een veldje ziet met een picknicktafel. Hier kun je je fiets parkeren en het pad langs het picknickveldje op lopen. Daar zie je aan je rechterhand een aantal grafheuvels tussen de bomen liggen.

Optie 2: Je volgt het puinpad naar boven. Na ongeveer 500 meter zie je links de grafheuvels tussen de bomen.

Grafheuvels zijn prehistorische graven en behoren tot de oudste cultuurhistorische landschapselementen van ons land. De ingang naar deze grafheuvels ligt tegenover een rijtje markante essen. Met in het midden een vriendelijke eik en omringd door berken ademt deze plek een bijzondere sfeer die uitnodigt tot verstillig. Bijzonder is dat je achter de 2e heuvel tussen de bomen ook de grafstenen uit onze eigen tijd gewaarwordt. Blijkbaar is dit door de eeuwen heen een plek gebleven, of opnieuw geworden, waar wij onze dierbaren toevertrouwen aan de eeuwige rust. Zo'n vier- tot vijfduizend jaar geleden wisten onze voorouders in ieder geval een mooie locatie te kiezen. Omdat grafheuvels vaak gewoon tussen de akkertjes in lagen en langs wegen, is het goed mogelijk dat er rondom vrij zicht was over het dal aan de ene kant en de vlakte met akkertjes aan de andere kant. Met een bosrand in de verte. Zie je het voor je?

Vervolg optie 1: Indien je was omgefietst en afgestapt loop je over het pad weer terug naar het asfalt en naar waar je je fiets had geparkeerd op de van Limburg Stirumweg.

Vervolg optie 2: Als je het puinpad naar boven was gevolgd, volg je dit pad verder tot aan het asfalt. Dit is de van Limburg Stirumweg.

Hier kijk je opnieuw uit over een akker van Graangeluk.

Je gaat links en zoekt over de Van Limburg Stirumweg langs deze akker naar beneden. Je gaat met de bocht mee naar links voorbij het oorlogsmonument en verderop om de Airborne Begraafplaats heen (die je rechts laat liggen). Als je deze weg uit fietst tot aan de Dreijenseweg ben je weer terug bij het beginpunt en zie je station Oosterbeek al liggen.